

Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв № 1'2019

3. On National Minorities in Ukraine: Law of Ukraine dated 25.06.1992 No. 2494-XII. Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. 1992. No. 36. Art. 529.
4. Declaration on the rights of persons belonging to national or ethnic, religious and linguistic minorities: adopted by resolution 47/135 of General Assembly of the UNO from December 18, 1992, Verkhovna Rada of Ukraine. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_318.
5. Framework Convention on the protection of national minorities (1995): ratified by the Law of Ukraine from December 9, 1997, No. 703/97-VR. Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. 1998. No. 1. Art. 56.
6. Mytsyk V.V. (2004). Rights of national minorities in international law. Monograph. Kyiv: Kyiv University. [in Ukrainian].
7. On the implementation of the principle of equality of persons regardless of racial or ethnic origin: Directive of the Council of the European Union 2000/43 / EU from June 29, 2000. URL: http://online.budstandart.com/catalog/doc-page.html?Id_doc=67416.
8. The Expert Council of the Ministry of the culture of Ukraine on ethnic-policy and the Council of Ukrainian ethnonational organizations discussed the draft concept of the State Ethno-national Policy of Ukraine (10.2.2018). URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245420151.
9. Fedun O.V., Papish N.I. (2016). Political and legal aspects of protection of the rights of national minorities in Ukraine. Fringes. No. 2 (130) February. Pp. 15-21.
10. Julianne Bester-Dilger. (2008). Language policy and language situation in Ukraine: analysis and recommendations. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy. [in Ukrainian].
11. On ratification of the European Charter for Regional or Minority Languages: Law of Ukraine dated May 15, 2003, No. 802-IV. Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. 2003. No. 30. Art. 259. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15>.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2018 р.

УДК 316.7

Ломачинська Ірина Миколаївна
 доктор філософських наук, професор,
 професор кафедри філософії
 Київського університету імені Бориса Грінченка
lomachinskairina@ukr.net
 ORCID 0000-0003-2537-6322
Бондар Тетяна Іванівна
 кандидат філософських наук, доцент,
 доцент кафедри філософії
 Київського університету імені Бориса Грінченка
t.bondar@kubg.edu.ua
 ORCID 0000-0001-6796-0063

СВІТОГЛЯДНА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Метою дослідження є аналіз світоглядних засад феномену інформаційної культури як визначального чинника функціонування складних інформаційних систем у сучасну глобалізаційну епоху. **Методологія** дослідження ґрунтується на діалектичному взаємозв'язку таких методів: порівняльно-історичного – у визначенні генези інформаційної культури; системно-структурного підходу – задля осмислення інформаційної культури як визначального чинника функціонування складної інформаційної системи у її структурних взаємозв'язках; синергетичного підходу – у процесі аналізу соціально-культурної зумовленості функціонування складних інформаційних систем. **Наукова новизна** полягає в аналізі феномену інформаційної культури крізь призму функціонування різних видів складних інформаційних систем. **Висновки.** У статті доведено необхідність усвідомлення інформаційної культури як визначального чинника функціонування складних інформаційних систем. Інформаційна культура визначає міру досконалості суспільства в його здатності ефективно використовувати інформаційні ресурси та засоби інформаційних комунікацій і долати інформаційні загрози.

Ключові слова: інформаційна культура; інформаційна система; інформаційне суспільство; інформаційні ресурси; соціально-комунікаційні інститути; інформаційні потреби; інформаційна загроза; інформаційна безпека.

Ломачинская Ирина Николаевна, доктор философских наук, профессор Киевского университета имени Бориса Гринченко; Бондарь Татьяна Ивановна, кандидат философских наук, доцент Киевского университета имени Бориса Гринченко

Мировоззренческая сущность феномена информационной культуры в контексте глобализационных вызовов современности

Целью исследования является анализ мировоззренческих основ феномена информационной культуры как определяющего фактора функционирования сложных информационных систем в современную глобализационную эпоху. **Методология** исследования основывается на диалектической взаимосвязи следующих методов: сравнительно-исторического - в определении генезиса информационной культуры; системно-структурного подхода - для осмысления информационной культуры как определяющего фактора функционирования сложной информационной системы в ее структурных взаимосвязях; синергетического подхода - в процессе анализа социально-культурной обусловленности функционирования сложных информационных систем. **Научная новизна** заключается в анализе феномена информационной культуры сквозь призму функционирования различных видов сложных информационных систем. **Выводы.** В статье доказана необходимость осознания информационной культуры как определяющего фактора функционирования сложных информационных систем. Информационная культура определяет степень совершенства общества в его способности эффективно использовать информационные ресурсы и средства информационных коммуникаций, а также преодолевать информационные угрозы.

Ключевые слова: информационная культура; информационная система; информационное общество; информационные ресурсы; социально-коммуникационные институты; информационные потребности; информационная угроза; информационная безопасность.

Lomachinska Irina, Doctor of Philosophy, Professor of the Borys Grinchenko Kyiv University; Bondar Tatyana, Candidate of Philosophy, Associate Professor of the Borys Grinchenko Kyiv University

World outlook essence of the phenomenon of information culture in the context of globalization challenges of our time

The purpose of the article is to analyze the world outlook of the phenomenon of information culture as the determining factor of the functioning of complex information systems in the modern globalization era. The **methodology** of the research is based on the dialectical interrelation of the following methods: comparative-historical - in determining the genesis of the information culture; system-structural approach - to comprehend the information culture as the determining factor of the functioning of a complex information system in its structural interrelationships; synergetic approach - in the process of analyzing the socio-cultural conditionality of the functioning of complex information systems. **Scientific novelty** consists in analyzing the phenomenon of information culture through the prism of the functioning of various types of complex information systems. **Conclusions.** The article proves the necessity of comprehension of information culture as the determining factor of the functioning of complex information systems. Information culture determines the degree of society's excellence in its ability to effectively use information resources and information communication tools, as well as overcome information threats.

Key words: information culture; information system; information society; information resources; social-communication institutes; information needs; information threat; information security.

Актуальність теми дослідження. Сучасний період розвитку цивілізації, зумовлений становленням глобального інформаційного суспільства, характеризується не лише стрімким розвитком телекомунікаційних систем та інформаційно-комунікаційних технологій, але й створенням якісно нового інформаційно-культурного середовища життєдіяльності, побудованого на культурі інформаційних взаємовідносин.

Метою дослідження є аналіз світоглядних засад феномену інформаційної культури як визначального чинника функціонування складних інформаційних систем у сучасну глобалізаційну епоху.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких представлені різні підходи дослідження означеної проблеми, передбачає міждисциплінарний підхід до її осмислення, взаємоперетин культурологічного, філософського, інформаційного знання з домінування інформаційної складової в аналізі культурних процесів і явищ сучасного світу. Проблема соціально-культурних засад функціонування інформаційного суспільства знайшла своє відображення у М.Кастельса[4] та М.Маклюєна[6]. У російській науковій думці питання інформаційної культури розглядається в контексті філософії інформації в публікаціях К.Коліна[5], А.Соколова[8], Д.Урсула[9]. У вітчизняній науковій думці проблема інформаційної культури вперше найбільш комплексно була представлена у Н.Джинчарадзе[]; останні публікації з означеної проблеми зорієнтовані, переважно, на професійну спрямованість її реалізації, хоча заслуговує на увагу дослідження Л.С. Винарик та Н.Ф. Васильєвої[1] з визначенням феномену інформаційної культури у широкому культурологічному контексті.

Виклад основного матеріалу. Сутність інформаційної культури зумовлюється її складовою – інформацією, визначальними чинниками якої Д.Урсул вважає семантичний (змістовний) та прагматичний (ціннісний)[9, 49]. Багатогранність поняття інформації визначає розмаїття наукових підходів до аналізу інформаційної культури. У широкому сенсі інформаційну культуру усвідомлюють як культуру комунікацій – подання, сприймання та користування інформацією (як на рівні соціально-комунікаційних інститутів, так і окремих соціальних груп); у найбільш вузькому сенсі – як культуру спілкування. Л.С.Винарик та Н.Ф.Васильєва визначають інформаційну культуру як «...рівень практичного досягнення розвитку інформаційної взаємодії і всіх інформаційних відносин у суспільстві, міра досконалості в оперуванні інформацією з використанням нових інформаційно-телекомунікаційних технологій»[1, 85], акцентуючи увагу на інформаційно-технологічному її спрямуванні. У Б.Семеновкера інформаційна культура має загальноцивілізаційний контекст, водночас, обмежується фаховою спрямованістю як «...сукупність інформаційних можливостей, доступних фахівцям в будь-якій галузі діяльності в момент розвитку цивілізації» [7, 11].

Системний підхід в осмисленні предметів та явищ навколишньої реальності зумовлює аналіз інформаційної культури як визначального чинника функціонування складних інформаційних систем, де «... інформаційна система – це комунікаційна система, що забезпечує комунікацію та оброблення інформації»[3, 7]. Для складних інформаційних систем - окремих індивідів (біологічна інформаційна система), груп чи спільнот (соціальна інформаційна система), що володіють спільними інформаційно-комунікаційними потребами та соціальним досвідом, соціально значимими є ті комунікаційні повідомлення, які мають ціннісний зміст та сприяють консолідації спільноти. Розвиток інформаційної культури як соціальної реальності зумовлений наявністю комунікаційних потреб, які визначаються пам'яттю (індивідуальною чи соціальною), що зумовлює відповідне сприйняття інформаційно-культурного простору. Структура соціальної пам'яті суспільства складається з соціального менталітету (який постає поєднанням соціального несвідомого й соціальної свідомості) та культурної спадщини. Основу колективного несвідомого складають архетипи – соціальні смисли, що передаються на генетичному рівні та визначають комунікаційну спрямованість складної інформаційної системи.

А.Соколов розглядає поняття «інформаційної культури» та «комунікаційної культури» як взаємопов'язані, виділяючи чотири типи комунікаційної культури – мовленнєву, письмову, мануфак-

турну та індустріальну поліграфічну, інформаційно-технологічну[8, 313]. Відповідно, феномен інформаційної культури варто розглянути на чотирьох ієрархічних рівнях: загально цивілізаційному – як становлення способів та засобів оволодіння інформацією людством загалом у контексті генези соціально-комунікаційних революцій; на національному – у процесі формування нації як цілісної інформаційної системи зі спільною соціальною пам'яттю та національною системою цінностей; на груповому – як сукупність ціннісно-нормативних регуляторів діяльності й поведінки людей у певній сфері суспільної взаємодії; на локальному (індивідуальному) – як інформаційну культуру особистості. Феномен інформаційної культури як передумова функціонування інформаційної системи передбачає не лише здатність до адекватного сприйняття, обробки та збереження інформаційних потоків, але й уміння захисту від небезпечної інформації як засобу ведення інформаційних війн.

На загальноцивілізаційному рівні актуалізація феномену інформаційної культури зумовлена динамікою інформаційно-комунікаційних революцій. Використовуючи класифікацію А.Соколова [8] щодо типів комунікаційних культур, можливо стверджувати про взаємозумовлений зв'язок розвитку інформаційної цивілізації та інформаційно-комунікаційних потреб людства, відповіддю на які стає його рівень інформаційної культури. Винайдення писемності формує документальний період інформаційної культури з його системою кодування та декодування фіксованого знання, що забезпечило процес зберігання створеного, а також поширення та використання об'єктів культури. Водночас, результатом формування культурного простору є усталена система не лише матеріальних, але, передусім, духовних цінностей, тому інформаційна культура постає як галузь духовного життя, що охоплює систему виховання, освіти, науки та мистецтва, а її нівелювання створює загрози для зовнішніх інформаційних агресій та маніпуляцій суспільною свідомістю.

На національному рівні інформаційна культура проявляється у формі самоідентифікації нації через сформовану систему соціально-комунікаційних інститутів, які забезпечують накопичення та ефективне функціонування національних інформаційних ресурсів. Національний рівень міжкультурної комунікації можливий за наявності національної єдності, що виникає як на моноетнічній, так і на політичній основі, і доповнюється формуванням національної культури як сукупності традицій, цінностей і правил поведінки, спільних для представників однієї нації. Означений рівень зумовлює культуру міжнаціональних відносин, етичний зміст якої значною мірою визначається нормами й цінностями тієї культури, представником якої є людина, адже в результаті її соціалізації формується мислення, самовідчуття. Інформаційна культура міжнаціональних відносин слугує налагодженню ефективної міжкультурної комунікації та подоланню міжкультурних (релігійних, етнічних) конфліктів.

Груповий рівень інформаційної культури зумовлений, переважно, реалізацією різних видів інформаційних взаємовідносин у сфері професійної діяльності та проявляється в культурі публічних виступів, колективних обговорень, в етиці лідерської комунікативної взаємодії. Статус та авторитет інформаційного лідера передбачає здатність до регулювання інформаційних потоків у колективі, вміння вести комунікативну гру, формування спільного лексичного досвіду й конвенційної термінології, що визначає символічну реальність групової взаємодії. Це створює можливості мислення спільними категоріями та орієнтації в часі й просторі за допомогою групових інформаційно-комунікаційних координат. На означеному рівні актуалізується проблема підтримки самоосвіти та безпеки комунікацій як невід'ємних складових інформаційної культури.

На індивідуальному рівні інформаційна культура реалізується в суб'єкт - об'єктних відносинах (переважно в документальних комунікаціях) та суб'єкт - суб'єктних відносинах (у культурі мовленнєвого спілкування). У А.В.Соколова інформаційна культура особистості постає як «... сукупність інформаційного світогляду й системи знань та вмінь, що забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність щодо забезпечення інформаційних потреб»[8, 315]. Об'єктом прояву інформаційної культури для індивіда стає його вміння працювати з інформацією, що проявляється в здатності пошуку інформації в інформаційних масивах, її декодуванні, доланні стратегічно-пошукових інформаційних бар'єрів, засвоєнні інформаційних повідомлень у вигляді знань. У суб'єкт-суб'єктних відносинах інформаційна культура отримує свій етичний вимір, адже реалізує ціннісні орієнтації індивіда, його потреби та ідеали у співбутті з іншими. Інформаційна культура спілкування значною мірою залежить від вихованості емоційної сфери особистості, виявляється в умінні співпереживати, побачити світ очима іншого. Взаєморозуміння — це сфера людських взаємин, зумовлена глибиною діалогічного взаємопроникнення, де тісно переплітаються пізнавальні процеси й емоції, соціально-психологічні правила та етичні норми, адже формування образів світу ґрунтується не просто на логічній обробці інформації, а тісно пов'язане емоційно-мотиваційними аспектами життєдіяльності. Іншими словами, це не тільки розуміння інформації, її передавання, приймання, а й розуміння іншого як особистості зі своїми потребами та інтересами. В соціальному плані володіння інформаційною культурою постає важливим джерелом соціального визнання особистості та необхідною умовою її самоствердження.

В умовах глобального зростання інформаційних потоків ефективність функціонування складних інформаційних систем різних рівнів зумовлюється їхньою здатністю до самовдосконалення, що передбачає синтез творчості та інтелектуального потенціалу в реалізації інформаційної культури.

У контексті ототожнення знання й інформації можливо визначити ґенезу інформаційної культури як складової загальнолюдської культури на таких стадіях її розвитку: особистісній, груповій, сус-

пільний. Сакралізація знання в епоху ранніх цивілізацій формувала наявність інформаційної культури в обмеженій кількості представників найбільш освічених верств суспільства, які володіли монополією на інформацію як знання, забезпечували функціонування інформаційних потоків, фіксацію інформації на матеріальних носіях, і, як наслідок, – визначали сутнісний зміст соціальної пам'яті. Середньовіччя продовжує традицію сакралізації релігійної інформації, забезпечує монополію Церкви на знання через підвладні їй соціально-комунікаційні інститути, водночас, виникають і світські цехові професійні об'єднання зі своєю корпоративною культурою збереження та передачі групової інформації.

Критичний дух епохи Відродження, поява книгодрукування та утвердження ідей Реформації визначають передумови виникнення національних мов, культур. Хоча витоки книгодрукування мали, передусім, богослужбові цілі, водночас, географія його поширення зумовила формування національних інформаційних ресурсів. Вважаємо за доцільне як цілісну соціальну інформаційну систему сприймати лише той народ, що піднявся до рівня нації з її ідеєю неподільності, суверенності, спільності мови, цінностей, історичного досвіду тощо.

Епоха Просвітництва актуалізувала проблему необхідності формування інформаційних потреб суспільства, взаємодії системи освіти з соціально-комунікаційними інститутами, що традиційно акумулюють інформаційні ресурси. Адже масове підвищення рівня суспільної інформаційної культури можливо лише при організації інформаційної освіти, що не тільки забезпечить доступ до інформаційних ресурсів і культурних цінностей, зосереджених у бібліотеках, архівах, музеях, але й адекватну їх оцінку. Візуальне осягнення світу, сформоване телекомунікаційною революцією, долає (за твердженням М.Маклюєна[6, 112]) індивідуалізм людини друкованої епохи, водночас, породжує феномен «інформаційного голоду» в ситуації глобального інформаційного перенасичення низькоякісними телепродуктами. Впливаючи на підсвідоме, використовуючи схильність до узагальнень та конформність, мас-медіа формують соціально-організоване мислення, яке створює «масову» людину. Світоглядна парадигма інформаційної культури передбачає розвиток культури мислення, тому зниження рівня інформаційної культури «глобального села», як результат медіатизації соціальної пам'яті, стає ефективним важелем, що застосовується власниками мас-медіа для маніпулювання суспільною свідомістю, водночас, створює небезпеки руйнування соціуму як інформаційної системи перед викликами зовнішніх інформаційних загроз.

Четверта комунікаційна революція, зумовлена активним розвитком інтернет-технологій, ставить проблему інформаційної культури віртуальних інтернет-комунікацій як нового виміру владних відносин. Як зазначає М.Кастельс, «... з причини історичної новизни... комп'ютерна комунікація створює можливості перевернути традиційні ігри навколо влади в комунікаційному процесі»[4, 341]. З позиції означеного автора, «... найважливіша риса мультимедіа полягає в тому, що вони охоплюють більшість видів культурного вираження в усій їх розмаїтості» [4, 350], адже культура віртуальних комунікацій перекидає і включає в себе розмаїття наявних систем відображення; це культура реальної віртуальності, де комунікаційна система радикально трансформує культурний простір і час.

У сучасну інформаційну епоху рівень розвитку нації як системного утворення зумовлений рівнем її інформаційної культури: нації-інформаційні лідери, зазвичай, визначають і розвиток світової економічної політики, накидаючи свої інформаційні продукти та послуги інформаційним аутсайдерам. К. Колін наголошує на тому, що розвиток сучасного науково-технічного прогресу вимагає формування нової інформаційної культури, адекватної суспільним інформаційним потребам, що постійно зростають. Історія людства свідчить про те, що «... лише ті винаходи, відкриття й новації, які були сприйняті культурою суспільства й стали її невід'ємною частиною, знаходили практичне застосування»[4, 2]. Монополія на домінуючий доступ до світових інформаційних ресурсів призводить до інформаційної нерівності і, як наслідок, – до «інформаційної бідності», що характеризує положення інформаційно відсталих країн у світовому інформаційному просторі та є однією з характеристик рівня їхнього соціального розвитку. Інформаційна нерівність поступово трансформується в соціальну, економічну, гендерну, освітню тощо.

Глобалізаційні процеси, зумовлені четвертою комунікаційною революцією, актуалізують проблему інформаційної культури в контексті захисту власної ідентичності – національної чи релігійної. Культивування в індивідуальній та суспільній свідомості штучно створених образів руйнує їхні природні механізми захисту, що призводить до знищення стійкої системи світоглядних цінностей і заміщення їх циркуляцією симулякрів як відчужених знаків у смислових соціально-комунікаційних потоках. Означений процес є одним із ефективних механізмів реалізації консцієнтальної війни, що спрямована на повне перепрограмування свідомості біологічної чи соціальної системи відповідно до вимог інформаційного агресора. Консцієнтальні війни сучасності, де об'єктом ураження постають ціннісні орієнтири окремих націй, здатні долати часові та просторові бар'єри, тому технології творення віртуальної реальності актуалізують проблему інформаційної етики як ціннісно-нормативної системи культури інформаційного суспільства.

Висновки. Інформаційна культура – визначальний чинник функціонування складних інформаційних систем, що має загальноцивілізаційний контекст, характеризує рівень розвиненості інформаційної взаємодії та всіх інформаційних взаємовідносин у суспільстві. Інформаційна культура визначає міру досконалості суспільства в його спроможності ефективно використовувати інформаційні

ресурси та засоби інформаційних комунікацій і долати інформаційні загрози. Інформаційна культура постає найважливішим чинником успішної професійної діяльності, а також соціальної захищеності особистості в інформаційному суспільстві.

Література

1. Винарик Л.С. Информационная культура в современном обществе. *Механізми регулювання економіки*. 2009. №2. С. 80-90. URL:<http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/8815>
2. Джинчарадзе Н.Г. Информационная культура личности. Київ. Український центр духовної культури. Тов. "МФА", 1996. 184 с.
3. ДСТУ ISO 5127: 2007. Словник термінів. Інформація та документація. К. Держспоживстандарт України, 2010. 237 с.
4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под научн. ред. О.И. Шкаратана. Москва: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
5. Колин К. Информационная культура в информационном обществе. *Открытое образование*. 2006. № 6. С. 50-56.
6. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Сотворение человека печатной культуры. Киев: Ника-Центр, 2003. 432 с.
7. Семеновкер Б. Информационная культура: от папируса до компактных оптических дисков. *Библиография*. 1994. № 1. С. 11-15.
8. Соколов А. В. Философия информации. Санкт Петербург: СПбГУКИ, 2010. 368 с.
9. Урсул А. Д. Природа информации: философский очерк. Челябинск: Информационное общество, 2010. 231 с.
10. Stewart Harrison, Juerjens Jan. Information security management and the human aspect in organizations // *Information and computer security*. 2017. Т. 25. Вып.5. С.494-534

References

1. Vinarik, L.S. (2009) Information culture in modern society. *Mekhanizmy rehulivannia ekonomiky*. 2009. 2, 80-90. Retrieved from: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/8815> [in Russian].
2. Dzhyncharadze, N.H. (1996) Information culture of the person. Kyiv: Ukrainskyi tsentr dukhovnoi kultury. Tov. "MFA" [in Ukrainian].
3. DSTU ISO 5127: 2007. (2010) Glossary of terms. Information and documentation. Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy [in Ukrainian].
4. Kastels, M. (2000) The Information Age: Economics, Society and Culture. Moscow. GU VShE [in Russian].
5. Kolin, K.K. (2006) Information culture in the information society. *Otkrytoye obrazovaniye*. 6, 50-56.
6. Maklyuen, M. (2003) The Gutenberg galaxy. The creation of a man of printed culture. Kyiv: Nika-Tsentr [in Russian].
7. Semenovker, B. (1994) Information culture: from papyrus to compact optical discs. *Bybyohrafya*. 1, 11-15 [in Russian].
8. Sokolov, A. V. (2010) Philosophy of information. Sankt Peterburg: SPbGUKI [in Russian].
9. Ursul, A. D. (2010) Nature of information: philosophical essay. Chelyabinsk: «Informatsionnoye obshchestvo» [in Russian].
10. Stewart Harrison, Juerjens Jan. (2017) Information security management and the human aspect in organizations 25 , 5, 494-534

Стаття надійшла до редакції 15.10.2018 р.

УДК 37+ 37.1;1Ф

Мазепа Тереса Лешеківна
доктор мистецтвознавства,
доцент кафедри хорового та
оперно-симфонічного диригування
Львівської національної
музичної академії ім. М. В. Лисенка,
ад'юнкт Інституту музики
Жешівського університету (Польща)
ORCID 0000-0002-5436-6986
teresa.mazepa@gmail.com

РОЛЬ АНІМАЦІЇ КУЛЬТУРИ В ЗБЕРЕЖЕННІ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА

Мета статті полягає у розкритті ключових ідей та засад анімації культури в історичній та теоретичній перспективі, уточнення її етимологічних і семантичних основ як соціокультурного явища. Анімація культури – це соціокультурний феномен, динамічний процес формування соціальних відносин, пов'язаних із культурою. **Методологія** дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні аналітичного, історичного, культурологічного та компаративного методів та узагальнень, що дає змогу дослідити історичні та теоретичні витoki, парадигми та моделі анімації культури, як важливого фундаменту побудови суспільно-культурного капіталу. **Наукова новизна** полягає у визначенні сутності та значення анімації культури як ефективного інструменту протидії виключення особистості з соціокультурного простору, культурної активізації, суспільної участі. **Висновок.** Анімація культури на сучасному етапі стає все більш актуальним та популярним методом діяльності в культурно-соціальній сфері, спрямованим на розвиток креативного потенціалу у пасивної частини суспільства. Мета анімації культури – змінити людину, наблизишити реальність, знайти вихід з духовно-інтелектуальної апатії значної частини соціуму за допомогою культури та соціокультурного середовища.

Ключові слова: анімація культури; культура; соціокультурне середовище; дієва культура; активізація; концепції; модель.